

TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NUOSTATŲ, RIBOJANČIŲ GALIMYBĘ UŽSIIMTI REGLAMENTUOJAMA PROFESIJA AR JA VERSTIS, PROPORCINGUMO VERTINIMO ATLIKIMO FORMA

Nurodykite vertinamą nuostatą, ribojančią galimybę užsiimti atitinkama reglamentuojama profesija (toliau – Nuostata):	<p>Psichologo registracija Psichologų registre.</p> <p>Lietuvos Respublikos psichologų praktinės veiklos įstatymas</p> <p>4 straipsnis. Teisės užsiimti psichologo praktine veikla įgijimas</p> <p>Užsiimti psichologo praktine veikla gali asmuo, turintis psichologo kvalifikaciją, kaip nurodyta šio įstatymo 3 straipsnyje, ir šio įstatymo nustatyta tvarka registruotas Psichologų registre, jeigu jo registracija šiame registre nėra sustabdyta.</p>
Nurodykite reglamentuojamą profesiją, dėl kurios svarstoma priimti atitinkamą Nuostatą:	Psichologai
Nurodykite, kokiomis svarbiomis bendrojo intereso priežastimis yra grindžiama vertinama Nuostata¹:	Psichologų paslaugų gavėjų apsauga, visuomenės sveikata
Nurodykite, ar vertinama Nuostata nėra grindžiama išskirtinai	Nuostata nėra grindžiama nei ekonominėmis, nei administracinėmis priežastimis.

¹ **Svarbiomis bendrojo intereso priežastimis** yra laikomos tokios priežastys kaip viešojo politika, viešasis saugumas, visuomenės sveikata, socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros išsaugojimas, vartotojų, paslaugų gavėjų ir darbuotojų apsauga, tinkamo teisingumo vykdymo užtikrinimas, prekybos sandorių sąžiningumo užtikrinimas, kova su nusikalstamumu ir sukčiavimu, mokesčių slėpimo ir vengimo prevencija bei fiskalinės priežiūros veiksmingumo užtikrinimas, transporto sauga, aplinkos ir miesto aplinkos apsauga, gyvūnų sveikata, intelektinė nuosavybė, nacionalinio istorinio ir meninio paveldo apsauga ir išsaugojimas, socialinės politikos ir kultūros politikos tikslai ir kitos svarbios bendrojo intereso priežastys.

Pažymėtina, kad sąvokos „viešojo politika“, „visuomenės saugumas“ ir „visuomenės sveikata“ yra Europos Sąjungos teisės sąvokos, tiesiogiai kylančios iš Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 52 straipsnio. Šias sąvokas Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (ESTT) nuosekliai aiškino siaurąja prasme, vadinasi, turi kilti reali ir rimta grėsmė pagrindiniam visuomenės interesui, o valstybė, kuri remiasi šiais viešojo intereso tikslais, turi parodyti su tuo susijusią riziką (Žr. ESTT 2006 m. gruodžio 14 d. sprendimą byloje C-257/05, 25 punktą).

<i>ekonominėmis ar administracinėmis priežastimis²:</i>	
<i>Nurodykite, ar vertinama Nuostata nėra nei tiesiogiai, nei netiesiogiai diskriminuojanti dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos:</i>	Vertinamoji nuostata nėra nei tiesiogiai, nei netiesiogiai diskriminuojanti dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos, nes registruotis Psichologų registre gali tiek Lietuvos pilietybę turintys, tiek jos neturintys asmenys nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos.
<i>Pagal toliau nurodytus kriterijus įvertinkite, kaip siūloma Nuostata atitinka proporcingumo principą:</i>	
<p>1. Profesinė veikla keliama rizika asmenims, gaunantiems paslaugas, vartotojams, kitiems asmenims, užsiimantiems reglamentuojama profesija, ar trečiosiomis šalims ir ar ši rizika nuostatomis šalinama taip, kaip panašiose veiklos srityse.</p> <p>Kokia yra rizika, kurią siekiama sumažinti, ar nauda, kurią siekiama maksimaliai padidinti taikoma Nuostata, siekiant viešojo intereso tikslų? Ar Nuostatos taikymas daro</p>	<p>Asmenims, gaunantiems psichologo paslaugas, egzistuoja rizika, kad nekvalifikuotas paslaugas teiks psichologu (-e) besivadinantis, tačiau tokios kvalifikacijos neturintis asmuo. Šiuo metu paslaugų gavėjas neturi būdų patikrinti, ar psichologu (-e) besivadinantis asmuo turi tą kvalifikaciją, kurią teigia turįs (-inti).</p> <p>Šiuo metu norint užsiimti medicinos psichologo veikla, būtina turėti licencijuoją arba medicinos psichologo spaudą. Ši informacija yra viešai prieinama ir paslaugų gavėjai turi galimybę patikrinti paslaugų teikėjų kvalifikaciją (https://licencijavimas.vaspvt.gov.lt/License/PublicSpecialistIndex).</p> <p>Mokyklos psichologai, dirbantys ikimokyklinio, bendrojo ugdymo mokyklose, profesinio mokymo įstaigose, yra registruojami Pedagogų registre, nes jie švietimo, mokslo ir sporto ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. ĮSAK-1407 „Dėl Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo patvirtinimo“ priskiriami pedagoginiams darbuotojams, tačiau šie duomenys nėra vieši. Įkūrus viešai prieinamą Psichologų registrą, kiekvienas asmuo, svarstantis naudotis psichologo paslaugomis, turės galimybę savarankiškai Psichologų registre patikrinti, ar tokias paslaugas siūlantis asmuo turi tam reikiamą kvalifikaciją, t. y. ar asmuo yra baigęs</p>

² Pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią ESTT praktiką išskirtinai ekonominės priežastys, būtent nacionalinės ekonomikos skatinimas, kenkiant pagrindinėms laisvėms, ir išskirtinai administracinės priežastys, tokios kaip kontrolės atlikimas ar statistikos rinkimas, negali būti svarbiomis bendrojo intereso priežastimis.

<p>poveikį, siekiant šių tikslų?</p> <p>Nuostata turėtų veiksmingai prisidėti siekiant užsibrėžto tikslo. Turi būti aiškiai nurodyta konkreti rizika ar nauda, kurią siekiama sumažinti arba padidinti siūloma Nuostata. Turi būti paaiškinta, kokių būdu ir kiek konkrečiai Nuostata pasiekiamas konkretus (-ūs) tikslas (-ai).</p> <p>Jei įmanoma, pateikta analizė turėtų būti pagrįsta faktais, kurie gali parodyti, kad iš tiesų yra atitinkama rizika ir kad Nuostata galėtų sušvelninti šią riziką.</p> <p><u>Pastaba:</u> vien bendrų teiginių, kad Nuostata yra naudinga paslaugų kokybei ar vartotojų apsaugai, nepakanka. Jei įmanoma, teiginiai turėtų būti patvirtinti išsamia analize.</p>	<p>psichologijos studijas, kokia jo (s) patirtis teikiant psichologo paslaugas atitinkamoje srityje bei kaip psichologas (-ė) tobulina savo kvalifikaciją.</p> <p>Dalis sričių nėra reglamentuojama, todėl statistinių duomenų apie teikiamas paslaugas bei su jų teikimu susijusius skundus centralizuotai nėra renkama.</p>
<p>2. Kituose teisės aktuose nustatyti reikalavimai, susiję su svarbių bendrojo intereso priešasčių apsauga, ir jų pakankumas iškeltam tikslui pasiekti.</p> <p>Paaiškinkite, ar vertinote ir kaip vertinote, ar galiojančios specifinio ar bendro pobūdžio taisyklės (pvz.,</p>	<p>Bendrieji teisės aktai nenumato pareigos registruoti visus psichologo paslaugas teikiančius asmenis. Šiuo metu medicinos psichologai gali teikti paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigoje tik turėdami Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie SAM išduotą medicinos psichologo spaudo numerį, o nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigalioja Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo reikalavimas, kad medicinos psichologai asmens sveikatos priežiūros praktika gali verstis tik turėdami šio įstatymo nustatyta tvarka išduotą galiojančią asmens sveikatos priežiūros praktikos licenciją. Ar asmuo turi medicinos psichologo licenciją, ar spaudo numerį galima patikrinti adresu: https://licencijavimas.vaspvt.gov.lt/License/PublicSpecialistIndex</p>

produktų saugos įstatymai, vartotojų apsaugos įstatymai, baudos ir (arba) baudžiamosios sankcijos už neteisėtą profesinės veiklos vykdymą) yra nepakankamos siekiant apsaugoti siekiamą viešojo intereso tikslą.

Nuostata turėtų būti laikoma būtina tik tada, kai esamos nuostatos (tokios kaip produktų saugos įstatymai ar vartotojų apsaugos įstatymai) negali būti laikomos tinkamomis ar tikrai veiksmingomis iškeltam tikslui pasiekti.

Vadovaujantis „Psichologų, pageidaujančių padėti apklausti asmenis baudžiamajame procese, sąrašo administravimo ir apmokėjimo psichologams tvarkos aprašu“, patvirtintu LRV 2018 m. balandžio 9 d. nutarimu Nr. 338, į sąrašą pageidaujantis būti įrašytas psichologas, be kita ko, turi turėti psichologijos studijų krypties bakalauro ir magistro kvalifikacinius laipsnius arba lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją (5.1 papunktis). Be šio ir kitų reikalavimų, į sąrašą pageidaujantis būti įrašytas psichologas, taip pat turi būti išklauses nepilnamečius ar kitus specialių apsaugos poreikių turinčius asmenis baudžiamajame procese padedantiems apklausti psichologams skirtus įvadininius mokymus pagal neformalaus mokymo programą, suderintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, arba kitus lygiaverčius mokymus apie asmenų apklausas baudžiamajame procese, kurių lygiavertiškumas patikrintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos; arba per paskutinius trejus metus iki pageidavimo įrašyti į sąrašą pateikimo dienos būti dalyvavęs ne mažiau kaip penkiose apklausose apklausiant asmenis baudžiamajame procese; arba būti baigęs specialias teisės psichologijos studijas ir įgijęs atitinkamą kvalifikacinį laipsnį (6 punktas).

Vadovaujantis Teismo ekspertizės įstatymo 11 straipsnio 1 dalimi, į Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašą įrašomi teismo eksperto kvalifikaciją turintys, šio įstatymo 6 ir 7 straipsniuose nustatytus reikalavimus atitinkantys ir šio įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka prisiekę asmenys. Teismo eksperto kvalifikaciją suteikia teismo ekspertizės įstaigos, teismo psichiatrijos eksperto kvalifikaciją – Valstybinė teismo psichiatrijos tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Teismo ekspertų sąrašas skelbiamas Teisingumo ministerijos interneto svetainėje.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. A1-334 „Dėl Mobiliųjų komandų sudarymo, specialistų atrankos ir jų darbo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Mobiliųjų komandų sudarymo, specialistų atrankos ir jų darbo tvarkos aprašas įtvirtina kvalifikacinius reikalavimus, funkcijas, darbo tvarką Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos mobiliosiose komandose dirbantiems vyriausiesiems specialistams – psichologams.

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 201 straipsnis (aktuali redakcija nuo 2022-07-01) numato, kad socialinių paslaugų srities darbuotojų (į kurių sąrašą yra įtraukti socialinių paslaugų įstaigos psichologai) reguliavimas apima visumą veiksmų ir (ar) priemonių, padedančių bendrai vykdyti socialinį darbą, kaip profesinę veiklą, laikytis Socialinių paslaugų srities darbuotojų etikos kodekso nuostatų ir socialinio darbo įgyvendinimo principų, užtikrinti socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimą įvairiose socialinio darbo įgyvendinimo srityse.

Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. A1-492 „Dėl Akredituotos socialinės priežiūros teikimo reikalavimų patvirtinimo“ patvirtinti akredituotos socialinės priežiūros teikimo reikalavimai,

	<p>tarp kurių įtraukti reikalavimai socialines priežiūros paslaugas teikiančiam personalui. Kai atitinkamas socialines priežiūros paslaugas teikia psichologai, numatoma, kad jie, turi būti įgiję šiai profesijai reikalingą teisės aktuose nustatytą išsilavinimą.</p> <p>Tačiau vieno įstatymo, kuris nustatytų pareigą visiems psichologams išsiimti licenciją ar užsiregistruoti registre nėra, todėl vartotojas neturi galimybės žinoti, ar psichologo paslaugas siūlantis asmuo yra bent jau baigęs psichologijos studijas.</p> <p>Todėl tik priėmus įstatymo projektą bus užtikrintas visų sričių psichologų registras, tačiau medicinos psichologams atsiras dvigubas reglamentavimas bei su tuo susijusi papildoma administracinė našta, t. y. medicinos psichologai turės išsiimti licenciją (kaip yra dabar nustatyta teisės aktais) bei papildomai užsiregistruoti ir psichologų registre.</p>
<p>3. Nuostatos atitiktis siekiamam tikslui ir sistemiškumo principui, kaip jis apibrėžtas Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte.³</p> <p>Ką siūloma Nuostata siekiama apsaugoti (kas yra paslaugos gavėjai: vartotojai, pacientai, profesijos atstovai)?</p> <p>Trečiosios šalys (ar profesinė veikla turi įtakos ne tik tiems, kurie moka už tokių paslaugų?).</p> <p>Ar vertinate ir, jeigu taip, – kaip vertinate, ar tikslo siekiama nuosekliai ir sistemingai?</p> <p>Ar buvo vertinamos panašios veiklos</p>	<p>Siūloma nuostata siekiama apsaugoti:</p> <p>1) Paslaugų gavėjus (<u>pacientus, mokinius, šeimas, socialinių paslaugų gavėjus, darbdavius, darbuotojus, emocinių ir psichologinių sunkumų turinčius asmenis ir pan.</u>) nuo tokių paslaugų teikėjų, kurie siūlo paslaugą neturėdami tam jokios pripažintos kvalifikacijos.</p> <p>Dėl netinkamų paslaugų kokybės gali nukentėti ir tretieji asmenys (tėvai, darbuotojai, darbdaviai).</p> <p>2) Profesijos atstovus nuo nesąžiningos konkurencijos iš paslaugas siūlančių asmenų, kurie neturi kvalifikacijos siūlomoms paslaugoms teikti.</p> <p>Panaši rizika sveikatos priežiūros srityje sprendžiama panašiu būdu – sveikatos priežiūros specialistai yra licencijuojami, o licencijos galiojimą paslaugos vartotojai gali patikrinti SPS licencijų sąrašė, kuris yra viešai prieinamas internete.</p> <p>Šiuo metu medicinos psichologai gali teikti paslaugas asmens sveikatos priežiūros įstaigoje tik turėdami Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie SAM išduotą medicinos psichologo spaudo numerį, o nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigalioja Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo reikalavimas, kad medicinos psichologai asmens sveikatos priežiūros praktika gali verstis tik turėdami šio įstatymo nustatyta tvarka išduotą galiojančią asmens sveikatos priežiūros praktikos licenciją, todėl įtvirtinus</p>

³ „2. Teisėkūroje vadovaujamasi šiais principais: <...>

7) sistemiškumo, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliojūt kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina.“

<p><i>ar panašūs sektoriai ir jiems būdinga rizika ir kaip siekiama ją mažinti ar jos išvengti?</i></p> <p><i>Siekiant atitikti proporcingumo principo reikalavimą, Nuostata turėtų būti tinkama ir pakankama užtikrinti, kad būtų pasiektas tikslas.</i></p> <p><i>Nuostata turėtų būti laikoma tinkama norimam tikslui pasiekti tik tuo atveju, jei ji iš tikrųjų atspindi siekį nuosekliai ir sistemingai pasiekti tą tikslą (be prieštaravimų ar nenuoseklumo), pavyzdžiui, kai panaši rizika, susijusi su tam tikra veikla, yra sprendžiama panašiu būdu.</i></p>	<p>šio įstatymo projekto nuostatas medicinos psichologams būtų taikomas dvigubas reglamentavimas bei padidinta administracinė našta (be prievolės išsiimti licenciją dar ir užsiregistruoti Psichologų registre bei vykdyti dviejuose įstatymuose numatytas analogiškas prievoles).</p>
<p>4. Poveikis laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Europos Sąjungoje, vartotojų pasirinkimo galimybėms ir teikiamų paslaugų kokybei.</p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį konkurencijos laipsniui rinkoje?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį paslaugų kokybei?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį vartotojų pasirinkimui?</i></p> <p><i>Ar įvertinote Nuostatos poveikį</i></p>	<p>Nuostata riboja nesąžiningą konkurenciją rinkoje, kai psichologo kvalifikacijos neturintys asmenys siūlo psichologo paslaugas.</p> <p>Nuostata užtikrina galimybę paslaugų vartotojui patikrinti paslaugos tiekėjo kvalifikacijos tinkamumą ir turi teigiamą įtaką vartotojo tinkamos paslaugos pasirinkimui.</p> <p>Galimo ženklau paslaugų kainos didėjimo dėl šios įstatymo nuostatos nenumatoma, kadangi nauji paslaugos tiekėjai turės įsilieti į esamą rinką, kuri iš dalies yra susiformavusi su esamais paslaugų įkainiais.</p> <p>Nuostata iš dalies turės įtakos laisvam paslaugų judėjimui Europos Sąjungoje, nes kitų valstybių narių piliečiai taip pat turės registruotis Psichologų registre bei atitikti kvalifikacinius reikalavimus, o mūsų piliečiams, turintiems tinkamą psichologo kvalifikaciją Lietuvoje, bus lengviau judėti ES.</p>

poveikiui laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Sąjungoje?

Nuostata turėtų būti atsižvelgta į pagrindinį reguliavimo poveikį paslaugų vartotojams. Nors vartotojų apsauga ir profesinės veiklos kokybės užtikrinimas teoriškai galėtų būti naudojami pateisinant daugelį priemonių (visada, jei analizė yra pagrįsta faktais ir yra pakankamai gili), kiti aspektai, pavyzdžiui, reguliavimo poveikis kainoms, konkurencingumas, vartotojų pasirinkimas ar laisvas judėjimas, galėtų tai atsverti.

Pavyzdžiui, reguliuojant priskirtas veiklas, kurioms taikomi specialūs kvalifikacijos reikalavimai, teisės akto projekto rengėjas negali apriboti savo analizės prielaida, kad tai automatiškai pagerins vartotojų apsaugą ir (arba) paslaugų kokybę. Be to, kvalifikacijos reikalavimai, reikalaujantys specifinių įgūdžių įgijimo, nebūtinai užtikrina aukštą proceso ar paslaugų teikimo ar net

<p><i>rezultatų kokybę. Taip pat reikėtų atsižvelgti į kitus aspektus, pavyzdžiui, ar toks naujas reguliavimas gali sumažinti rinkoje veikiančių paslaugų teikėjų skaičių ir ar toks paslaugų teikėjų skaičiaus sumažėjimas galėtų neigiamai paveikti paslaugų kokybę, įskaitant paslaugos prieinamumą mažiau pasiturintiems vartotojams dėl sumažėjusio paslaugų teikėjų skaičiaus.</i></p> <p><i>Galiausiai reikėtų atsižvelgti į reguliavimo poveikį laisvam judėjimui tiek išvykstančių, tiek atvykstančių specialistų paslaugų požiūriu. Teisės akto projekto rengėjas turėtų numatyti, ar vertinama Nuostata turėtų įtakos tarpvalstybiniam ES mobilumui ir kokia ta įtaka būtų.</i></p>	
<p>5. Galimybės taikyti mažiau ribojančių priemonių, nei priskirtos veiklos rūšys⁴, kai siekiama tik</p>	<p>Netaikoma</p>

⁴ **Priskirtos veiklos rūšys** – profesinė veikla ar profesinės veiklos rūšių grupei priskiriama veikla, kurią vykdyti pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai gali tik asmenys, užsiimančys reglamentuojama profesija ir turintys reikiamą profesinę kvalifikaciją, įskaitant atvejus, kai veikla sutampa su kitų reglamentuojamų profesijų veikla. Veiklos rūšių

apsaugoti vartotojų teises, jei keliama rizika apsiriboja tik asmens, užsiimančio reglamentuojama profesija, ir vartotojo santykiais ir neturi neigiamo poveikio trečiosioms šalims.

Ar svarstėte galimybę taikyti mažiau ribojančias priemones šiems tikslams pasiekti?

Kai Nuostata pateisinama tik vartotojų apsauga ir kai nustatyta rizika apsiriboja specialisto ir vartotojo santykiais ir todėl neturi neigiamos įtakos trečiosioms šalims, teisės aktų projekto rengėjas turėtų įvertinti, ar jų tikslą būtų galima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis, nei priskirti atitinkamas veiklas profesionalams.

Teisės akto projekto rengėjas turėtų palyginti nagrinėjamą Nuostatą ir alternatyvias, mažiau ribojančias priemones, kurios leistų pasiekti tą patį tikslą, tačiau nustatytų mažiau apribojimų.

<p>6. Nuostatos teigiamas ar neigiamas poveikis, būtinumas ir atitiktis siekiamam tikslui, kai ji taikoma su kitais reikalavimais, jau ribojančiais galimybes užsiimti reglamentuojama profesija, tokiais kaip:</p> <p>6.1. priskirtos veiklos rūšys, saugomas profesinis vardas⁵ ar kiti reikalavimai, nustatyti reglamentuojamai profesijai;</p> <p>6.2. pareiga vykdyti tęstinį profesinį tobulinimąsi;</p> <p>6.3. atitinkamos profesinės veiklos vykdymo, etikos ar priežiūros taisyklės;</p> <p>6.4. privaloma narystė ar registracija profesinėje organizacijoje ar institucijoje, kai reikalaujama turėti tam tikrą profesinę kvalifikaciją;</p> <p>6.5. kiekybiniai apribojimai, susiję su leidimų užsiimti reglamentuojama profesija skaičiumi, nustatomu mažiausiu ar didžiausiu darbuotojų, vadovų ar konkrečias</p>	<p>Nuostatos teigiamas poveikis pasireiškia psichologų paslaugų rinkos išskaidrinimu – vartotojas įgis galimybę savarankiškai patikrinti, ar psichologo paslaugas siūlantis asmuo turi psichologo kvalifikaciją, ir suteiks galimybę vartotojui išvengti asmenų, kurie tokios kvalifikacijos neturi.</p> <p>6.1–6.4 papunkčiuose nurodyti reikalavimai skirti užtikrinti bent minimalias psichologinių paslaugų kokybės prielaidas: psichologu galės vadintis tik asmuo baigęs psichologijos studijas (6.1), tobulinantis savo profesines žinias ir po studijų baigimo (6.2), įsipareigojęs laikytis psichologo profesinės etikos (6.3) ir užsiregistravęs Psichologų registre (6.4), kuriame paslaugų gavėjas gali savarankiškai patikrinti 6.1–6.3 papunkčiuose nurodytus faktus.</p> <p>6.5–6.12 papunkčiai nurodytų reikalavimų nei registracija Psichologų registre, nei Psichologų praktinės veiklos įstatymas nenumato.</p> <p>6.1 šiuo metu psichologo vardas įstatymu nėra saugomas (išskyrus medicinos psichologo), kadangi Lietuvoje nėra įstatymu apibrėžta, kas gali vadintis psichologu.</p> <p>Poveikis teigiamas. Įstatymo projektu įtvirtinama kvalifikaciniai reikalavimai psichologui bei numatoma pareiga registruotis Psichologų registre, taip užtikrinama, kad tik reikiamą kvalifikaciją turintys asmenys galės užsiimti psichologo praktine veikla bei apsaugoti psichologines paslaugas gaunantys asmenys nuo nekokybiškų paslaugų.</p> <p>6.2. Poveikis teigiamas. Įstatymo projekte numatytas reikalavimas tobulinti kvalifikacijos (ne mažiau 40 val. per 5 metus) bei pateikti tai įrodančius dokumentus į Psichologų registrą. Nepateikus kvalifikacijos tobulinimo dokumentų, registracija Psichologų registre stabdoma.</p> <p>Atsižvelgiant į psichologų vykdomos profesinės veiklos turinį, profesinės kompetencijos tobulinimas turės teigiamą įtaką:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugdant profesinį tapatumą ir įgyjant pasitikėjimo savo profesine veikla; • siekiant išvengti profesinio perdegimo pavojaus; • siekiant apsaugoti psichologinių paslaugų gavėjus nuo neprofesionalaus psichologo paslaugų teikimo; • padidins sėkmingesnę tarpžinybinį bendradarbiavimą, santykius su kolegomis; • gerinant psichologo paslaugų teikimą;
---	---

⁵ Saugomas profesinis vardas – profesinis vardas, kuriuo norint naudotis profesinėje veikloje ar profesinės veiklos rūšių grupės veikloje pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai reikalaujama turėti profesinę kvalifikaciją, o naudojantis juo netinkamai taikomos sankcijos. Reikalavimas turėti saugomą profesinį vardą yra profesijos reglamentavimo forma (Nutarimu Nr. 1218 patvirtinto tvarkos aprašo 3 d. 3.2. p.).

profesines kvalifikacijas turinčių asmenų skaičiumi;

6.6. teisės aktuose nustatytos sąlygos dėl juridinio asmens teisinės formos, valdymo, privalomo įmonės akcijų įsigijimo, jų skaičiaus ar balsavimo teisės, kai jos susijusios su leidimu užsiimti reglamentuojama profesija;

6.7. teritoriniai apribojimai, jei valstybės administraciniuose vienetuose nustatomas skirtingas užsiėmimo reglamentuojama profesija teisinis reguliavimas;

6.8. ribojamos galimybės užsiimti reglamentuojama profesija, kai ja norima užsiimti kartu su kitais asmenimis sudarius sutartį;

6.9. draudimas ar kitos asmeninės ar kolektyvinės apsaugos priemonės, susijusios su profesine atsakomybe;

6.10. kalbos žinių, būtinų užsiimti reglamentuojama profesija, lygis;

6.11. teisės aktuose nustatyti mažiausi ir (arba) didžiausi įkainiai, taikomi paslaugų gavėjui;

6.12. reikalavimai dėl reklamos turinio ar viešinimo būdo, susiję su reglamentuojama profesija.

- įvaldant naujus darbo metodus;
- ugdant specialistų profesinius įgūdžius;
- gerinant psichologo paslaugų teikimo etikos ir vertybių supratimą;
- didinant pasitenkinimą darbu.

Medicinos psichologų kvalifikacijos tobulinimui keliama griežtesni reikalavimai, todėl priėmus šį įstatymą, medicinos psichologams būtų papildoma administracinė našta t. y. jie privalėtų išsiimti ir medicinos psichologo licenciją ir būti registruoti Psichologų registre bei skirtinguose teisės aktuose nustatyti skirtingi reikalavimai kvalifikacijos tobulinimui.

6.3. Poveikis teigiamas. Psichologas, registruodamasis Psichologų registre, privalo pateikti rašytinį įsipareigojimą laikytis Lietuvos psichologų profesinės etikos kodekso. Už pakartotiną šiurkštų etikos kodekso pažeidimą, psichologo registracijos Psichologų registre galiojimas sustabdomas. Taip siekiama užtikrinti etikos reikalavimų laikymąsi.

Atkreiptinas dėmesys, kad jau šiuo metu nustatyti reikalavimai medicinos psichologams laikytis atitinkamų asmens sveikatos priežiūros specialistų vienijančių asociacijų patvirtintų asmens sveikatos priežiūros specialisto profesinės etikos principų, o tais atvejais, kai medicinos psichologas per vienus metus nuo paskutinio nustatyto profesinės etikos reikalavimo pažeidimo dar kartą ją pažeidė, jo licencijos galiojimas yra stabdomas. T. y. medicinos psichologams jau dabar taikoma griežtesnė, nei nustatyta įstatymo projekte, atsakomybė už etikos reikalavimų pažeidimą.

Mokyklos psichologai šiuo metu privalo laikytis Pedagogų etikos kodekso reikalavimų, 6.4. Poveikis teigiamas. Norint užsiimti psichologo praktinę veiklą, įstatymo projekte numatyta pareiga užsiregistruoti Psichologų registre, taip užtikrinant, kad tik atitinkamą profesinę kvalifikaciją turintys asmenys galėtų teikti psichologo paslaugas. Registruojantis Psichologų registre, numatyta pareiga pateikti rašytinį įsipareigojimą laikytis Lietuvos psichologų profesinės etikos kodekso.

6.5. Netaikoma

6.6. Netaikoma

6.7. Netaikoma

6.8. Netaikoma

6.9. Netaikoma

6.10. Šiame įstatymo projekte, registruojantis į Psichologų registrą pareiga pateikti dokumentą, patvirtinantį valstybinės kalbos mokėjimą, neįtvirtinta. Vis dėlto medicinos psichologai, norintys gauti medicinos psichologo

<p><i>Paaiškinkite, ar vertinote ir, jeigu taip, – kaip vertinote Nuostatos poveikį kartu su kitais esamais reikalavimais? Paaiškinkite, kaip Nuostata, kartu su kitais reikalavimais prisidėtų pasiekti tą (-uos) patį (-čius) tikslą (-us) ir ar ji būtina.</i></p> <p><i>Remiantis ESTT praktika, nacionaliniai teisės aktai turėtų būti vertinami kaip visuma, atsižvelgiant į įvairias atitinkamas taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti nurodytą tikslą.</i></p> <p><i>Teisės akto projekto rengėjas turėtų atlikti išsamų aplinkybių, kuriomis priimama ir įgyvendinama Nuostata, vertinimą ir visų pirma išnagrinėti naujų ar pakeistų Nuostatų poveikį kartu su kitais reikalavimais, ribojančiais galimybę užsiimti profesine veikla.</i></p>	<p>licenciją, privalo mokėti valstybinę kalbą, todėl atsiranda teisės aktų nuostatų nesuderinamumas.</p> <p>6.11. Netaikoma</p> <p>6.12. Netaikoma</p>
<p>7. Profesinės veiklos ar jai priskirtų veiklos rūšių apimtis ir reikalaujama profesinė kvalifikacija.</p> <p><i>Paaiškinkite, ar vertinote ir, jeigu taip, – kaip vertinote profesijai</i></p>	<p>Netaikoma.</p>

priskirtos veiklos ir reikalaujamos profesinės kvalifikacijos ryšį.

Kuo platesnė priskirtų veiklų sritis, tuo didesnė yra suteikta išimtinė teisė teikti šias paslaugas.

Peržiūrint priskirtas veiklas reikia atsižvelgti į reikalaujamą kvalifikacijos lygį, palyginti su profesijai priskirtų užduočių sudėtingumu (kuo mažiau sudėtingos šios užduotys, tuo mažiau yra pagrindo priskirti šią veiklą). Taip pat reikėtų atsižvelgti į autonomiją ir atsakomybės lygį atliekant tas užduotis (kuo mažiau atsakomybės turi profesionalas, vykdydamas šias užduotis, tuo mažiau yra pagrindo priskirti šią veiklą konkrečiai profesijai).

8. Atliekamų užduočių sudėtingumas ir reikalavimas, kad jų vykdytojai turėtų atitinkamą profesinę kvalifikaciją, profesinio rengimo ar patirties lygį, pobūdį ar trukmę.

Ar įvertinote sąsają tarp užduočių sudėtingumo ir reikalaujamos profesinės kvalifikacijos (atsižvelgiant į reikalaujamo

Netaikoma

<p><i>rengimo lygį, pobūdį ir trukmę)?</i></p>	
<p>9. Galimybė įgyti profesinę kvalifikaciją alternatyviais būdais.</p> <p><i>Ar apsvartėte alternatyvias galimybes įgyti reikiamą profesinę kvalifikaciją (pvz., kitas rengimo galimybes arba rengimo ir profesinės patirties derinį ir pan.)?</i></p> <p><i>Kai Nuostata susijusi su kvalifikacijos reikalavimais, pagal šį kriterijų reikalaujama, kad būtų įvertintas sistemos lankstumas norint gauti reikiamus įgaliojimus. Kuo daugiau galimybių (būdų) įgyti kvalifikaciją yra, tuo mažiau ribojanti sistema būtų svarstoma.</i></p> <p><i>Vien dėl to, kad nėra jokių kitų būdų kvalifikacijai įgyti, Nuostata nebūtų automatiškai neproporcinga, todėl vertinant reikėtų tinkamai įvertinti šį kriterijų, atsižvelgiant į tam tikros profesijos reguliavimo kontekstą.</i></p>	<p>Netaikoma</p>
<p>10. Atitinkamai profesijai priskirtų veiklos rūšių galimas sutapimas su kitų profesijų veikla.</p> <p><i>Paaiškinkite, ar vertinate ir, jeigu</i></p>	<p>Netaikoma</p>

<p><i>taip, – kaip vertinote galimybę dalytis priskirtomis veiklomis su kitų profesijų atstovais.</i></p>	
<p>11. Autonomiškumo lygis, kai reglamentuojama profesija galima užsiimti tik esant kitų kvalifikuotų asmenų priežiūrai ar atsakomybei, atsižvelgiant į teisės aktuose tai profesijai nustatytas priežiūros taisykles.</p> <p><i>Ar įvertinote savarankiškumo laipsnio svarbą užsiimant profesija, taip pat organizacinių ir priežiūros priemonių poveikį (ypač kai veikla vykdoma prižiūrint kvalifikuotam specialistui)?</i></p>	<p>Psichologo profesijos autonomiškumo laipsnis yra aukštas: užsiimdami psichologo praktine veikla, šie specialistai priima savarankiškus sprendimus; gali dirbti tarpdisciplininėse komandose; atsako už teikiamų paslaugų rezultatus.</p> <p>Tiesiogiai psichologų veikla nėra prižiūrima kitų specialistų.</p> <p>Įstatymo projekte įtvirtinamas Psichologų registras numato priemones, užtikrinančias, kad paslaugas teiktų asmenys, atitinkantys pakankamus kvalifikacinius reikalavimus, bei registracijos galiojimo sustabdymą ar panaikinimą, kai nustatomas neatitiktis reikalavimams.</p>
<p>12. Mokslo ir technologinė plėtra, kuri gali sumažinti arba padidinti asmenų, užsiimančių reglamentuojama profesija, ir vartotojų turimos informacijos neatitikimą.</p> <p><i>Ar atsižvelgėte į mokslo ir technologijų raidą, kuri galėtų veiksmingai sumažinti specialistų ir vartotojų turimos informacijos neatitikimą?</i></p>	<p>Psichologo paslaugų efektyvumas pagrįstas sėkmingu santykio tarp psichologo ir kliento sukūrimu, kurie 1) paskatina veiksmingą kliento refleksiją ir 2) sužadina pakankamą kliento motyvaciją. Informacija internete ryšio nesukuria.</p> <p>Pats pacientas neturi tinkamų žinių ir įgūdžių savo problemoms spręsti ir įvertinti ryšio priemonėmis skleidžiamos informacijos, o kreipęsis į tinkamai kvalifikuotą specialistą, tikėtina gaus tinkamas paslaugas ir bus tinkamai pakonsultuotas.</p> <p>Būtent siekiant užtikrinti vartotojų tinkamą informavimą bei tik įstatymo projekte nustatytus reikalavimus atitinkančių psichologo praktine veikla turinčių teisę užsiimti asmenų įtraukimą į registrą, numatytas Psichologų</p>

<p><i>Ar įvertinote, kad vartotojams gali kilti sunkumų įvertinant paslaugų teikėjo turimas žinias ar kompetenciją? Kokios priemonės gali tai užtikrinti geriausia?</i></p> <p><i>Ar įvertinote, kad techniniai pasiekimai, internete esanti ar kita informacija sumažina atotrūkį tarp paslaugų teikėjo ir vartotojo?</i></p>	<p>registras.</p> <p>Žr. pirmiau.</p>
<p>Kai Nuostatos susijusios su sveikatos priežiūros sektoriaus profesijų reglamentavimu ir (arba) turi poveikį paciento saugumui, vertinant proporcingumą atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.</p> <p>Jei profesija susijusi sveikatos priežiūra ir turi poveikį paciento saugumui, turite pateikti informaciją, kaip, nustatant reikalavimus, buvo atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.</p>	<p>Šiuo metu Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas nustato, kad asmens sveikatos priežiūra yra valstybės licencijuota fizinių ir juridinių asmenų veikla, o tai reiškia, kad asmens sveikatos priežiūros paslaugas gali teikti tik atitinkamą praktikos licenciją turintys fiziniai asmenys, dirbdami įstaigoje, turinčioje licenciją užsiimti asmens sveikatos priežiūra. Asmens sveikatos priežiūra, kaip licencijuojama veikla, yra reglamentuojama teisės aktais (Medicinos praktikos įstatymas, Slaugos ir akušerijos praktikos įstatymas, Odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymas, Asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas), kurie nustato tiek fizinių asmenų, besiverčiančių asmens sveikatos priežiūros specialisto praktika, kvalifikacinius reikalavimus, teises, pareigas, kompetenciją, atsakomybę, tiek juridiniams asmenims, užsiimantiems asmens sveikatos priežiūra, keliamus reikalavimus. Teisės aktais nustatyta, kokie specialistai priskiriami asmens sveikatos priežiūros specialistams, kokios yra licencijuojamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos ir kokie keliami šių paslaugų teikimo reikalavimai. Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymas nustato medicinos psichologų licencijavimą. Asmuo, norintis teikti medicinos psichologo paslaugas, turi išsiimti šių paslaugų teikimo licenciją arba turėti medicinos psichologo spaudą pereinamuoju laikotarpiu.</p> <p>Įtvirtinus reikalavimą medicinos psichologams papildomai registruotis ir Psichologų registre, atsiranda teisės aktų nuostatų nesuderinamumas dėl reikalavimų kvalifikacijos tobulinimui; kalbos mokėjimui, skirtingos atsakomybės už etikos reikalavimų nesilaikymą bei papildoma administracinė našta registruojantis į Psichologų registrą asmenims, jau turintiems medicinos psichologo licenciją.</p> <p>Įstatymo projektu įtvirtinta pareiga visiems psichologams, norintiems užsiimti psichologo veikla, registruotis Psichologų registre, pateikiant kvalifikaciją pagrindžiančius dokumentus.</p>

<p>Teisės akto projekto rengėjas įvertina atitiktį Nuostatų, susijusių su laikinai ar kartais teikiamomis paslaugomis pagal Įstatymo II dalį, proporcingumo principui, įskaitant:</p> <p>1) automatinę laikinąją registraciją arba asocijuotą (<i>pro forma</i>) narystę profesinėje organizacijoje ar institucijoje, nurodytą Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 8 straipsnio 1 punkte⁶;</p> <p>2) išankstinę deklaraciją, dokumentus ar kitus reikalavimus, nurodytus Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 9 straipsnyje;</p> <p>3) reikalavimą paslaugų teikėjui sumokėti mokesť arba atlyginti bet</p>	<p>1) Netaikoma;</p> <p>2. Šiuo metu yra nustatyta, kad asmuo atvykęs į Lietuvos Respubliką ir pateikęs išankstinę deklaraciją dėl laikinai ir kartais teikiamų paslaugų turi pateikti ir dokumentus apie teisėtą įsisteigimą kitoje valstybėje narėje (taikoma šiuo metu reglamentuojamoms mokyklos ir medicinos psichologų profesijoms). Pvz., asmeniui, siekiančiam laikinai ir kartais teikti paslaugas pagal medicinos psichologo profesiją, kuri Lietuvoje yra licencijuojama, nėra nustatyto reikalavimo turėti Lietuvos licenciją.</p> <p>Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalyje yra nustatoma, kad valstybės narės pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktuose jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintis pagal įsisteigimo valstybės teisės aktus įgytą teisę verstis psichologo praktine veikla, turi teisę laikinai ir kartais teikti psichologo paslaugas Lietuvos Respublikoje Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme nustatyta tvarka. Taip pat įstatymo projekte yra nustatyta, kad tokie asmenys turi teisę teikti psichologų paslaugas Lietuvos Respublikoje tik laikinai užsiregistravę Psichologų registre.</p> <p>Profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo 7 straipsnyje yra numatytas pagrindinis principas, kad specialistas gali laikinai ir kartais teikti paslaugas, jei jis teisėtai įsisteigęs kitoje valstybėje narėje ir jis yra atleidžiamas nuo narystės ar pareigos registruotis profesinėje organizacijoje ar institucijoje, nors tokia pareiga yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos piliečiams, siekiantiems dirbti pagal atitinkamą profesiją.</p> <p>Taip įstatymo projekto nuostatos yra labiau ribojančios, nei numato šį procesą reglamentuojantis Profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymas.</p>
---	--

⁶ „Teisėtą įsisteigimą kitoje valstybėje narėje įrodęs paslaugos teikėjas atleidžiamas nuo:

1) narystės arba registracijos profesinėje organizacijoje ar institucijoje, jeigu tai privaloma asmenims, siekiantiems dirbti pagal tą pačią profesiją Lietuvos Respublikoje. Kompetentinga institucija pagal šio įstatymo 7 straipsnio 5 dalį tam tikroms profesijoms ar jų grupėms gali nustatyti automatinės laikinosios registracijos arba asocijuotos (*pro forma*) narystės tokioje profesinėje organizacijoje ar institucijoje reikalavimus. Tokios registracijos ar narystės reikalavimas negali vilkinti ar kitaip apsunkinti paslaugų teikimo ir sudaryti jokių papildomų išlaidų paslaugos teikėjui. Kompetentinga institucija nusiunčia atitinkamai profesinei organizacijai šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodytos deklaracijos ir, kai taikytina, šio įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nurodytos atnaujintos deklaracijos kopiją, jeigu profesijos susijusios su visuomenės sveikata ir sauga, kaip nurodyta šio įstatymo 9 straipsnio 8 dalyje, arba jų kvalifikacijos įrodymai automatiškai pripažįstami pagal šio įstatymo III dalies III skyrių, šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje nurodytų dokumentų kopijas, ir tai sudaro automatinę laikinąją registraciją ar asocijuotą (*pro forma*) narystę“.

kokias išlaidas, susijusias su profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.

Jei siūloma nuostata turi poveikį ir (arba) yra susijusi su laikinai ir kartais teikiamomis paslaugomis, reikia įvertinti šios nuostatos atitiktį proporcingumo principui, įvertinant, kokią įtaką paslaugų teikėjui ir gavėjui gali turėti laikina paslaugų teikėjo automatinė registracija ir (arba) narystė profesinėje organizacijoje, išankstinė deklaracija, pateikiami dokumentai, reikalavimai paslaugų teikėjui sumokėti mokesčių ar atlyginti kitas išlaidas, kurios yra susijusios su paslaugų teikėjo profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.

3. Netaikoma.

Kiekybiniai ir (arba) kokybiniai įrodymai

Pateikite visą surinktą svarbią informaciją (pvz., kokybinius ir (arba) kiekybinius įrodymus) apie konkretų Nuostatos poveikį.

Licencijavimas sukelia reikšmingus rinkos iškraipymus (https://www.hamiltonproject.org/assets/files/how_occupational_licensing_matters_for_wages_and_careers.pdf). Registracija Psichologų registre tikimasi pasiekti to paties tikslo (paslaugų gavėjų interesų apsauga) išvengiant rinkos iškraipymo. Šiuo atveju registracija Psichologų registre traktuojama kaip tarpinis variantas tarp licencijavimo ir savanoriško kvalifikacijos deklaravimo ([Behavioral Science Licensure: Merit and Applications | Fulmer | Psychological Thought \(psychopen.eu\)](#)).

Kokybiniai ir kiekybiniai įrodymai turėtų pagrįsti argumentus, pateiktus vertinant Nuostatą pagal pirmiau nurodytus kriterijus.

Kiekybiniai ir kokybiniai įrodymai gali būti pateikiami ir vertinant arba analizuojant kiekvieną kriterijų atskirai. Tokiu atveju pateikti kiekybinių ir (arba) kokybinių įrodymų atskirai nėra būtina.

Valstybinė akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnyba jau dabar viešai skelbia informaciją apie medicinos psichologus, turinčius medicinos psichologo licenciją arba medicinos psichologo spaudą.

(<https://licencijavimas.vaspvt.gov.lt/License/PublicSpecialistIndex>)

Informacija apie Pedagogų registre registruotus mokyklos psichologus nėra skirta viešam naudojimui.